

Kleurrijk koppel op dreef in verbouwde stal

BEDRIJFSPROFIEL

eigenaren	Peter (60) en Arjan (30) Roos
aantal koeien	125 melkkoeien, 60 stuks jongvee
rollend jaargemiddelde	10.500 kg melk, 4,16% vet en 3,64% eiwit
grondgebruik	89 ha grasland, waarvan 12 ha pachtgrond met zwaar weidevogelbeheer, 12 ha eigen grond met weidevogelbeheer en 50 tot 55 ha achter de boerderij beschikbaar voor weidegang

Gerichte fokkerij, een vernieuwde stal en de overstap naar robotmelken hielpen het bedrijf van de familie Roos uit Ouderkerk aan de Amstel een flinke stap vooruit. De melkproductie van de veestapel, waarin fleckvieh, Scandinavisch roodbont en montbéliarde de toon zetten, steeg met vijf liter per koe per dag.

TEKST QUINTEN DEN HERTOEG

EXTRA FOTO'S WWW.VEETEELT.NL

Op de grote tafel in de kantine liggen stapels bouwtekeningen. Allerlei stalindelingen passeerden de afgelopen jaren de revue. 'Na vier à vijf jaar uitzoekwerk en ideeën tekenen hebben we de oude melkveestall rigoureus verbouwd', vertelt Arjan Roos. Samen met zijn vader Peter realiseerde hij de grondige verbouwing, waarmee een nieuwe fase in het familiebedrijf in Ouderkerk aan de Amstel werd ingeluid. Tot drie jaar terug werkte Peter samen met zijn broer Gerrit. Sindsdien vormt hij met Arjan een maatschap. Het is niet de eerste keer dat een generatiewissel leidt tot een flinke verbouwing, blijkt uit de foto's aan de muur. 'Veertig jaar geleden, toen ik in het bedrijf kwam, bouwden mijn vader en ik ook een nieuwe stal. Die situatie herhaalt zich nu in feite. Met de komst van de nieuwe generatie wordt het bedrijf aangepast', zegt Peter.

Arbeidsbesparing en overzicht

De laatste verbouwing kwam niet uit de lucht vallen. In 2006 werd de stal al eens met twintig meter verlengd. Inmiddels was die behoorlijk vol en werkten de veehouders met verouderde systemen. Ook was de melkstal al twintig jaar oud en aan vervanging toe. 'Al die dingen stapelden zich op', vertelt Arjan. Ze overwogen om een geheel nieuwe stal te bouwen en in de bestaande door te melken, maar dat plan werd losgelaten. 'Dan wordt de stal zo groot, dat je van het ene hoekje naar het andere moet. We hebben geen hekel aan melken, maar robots geven een flinke arbeidsbesparing.'

Nu telt de stal 141 ligboxen achter twee melkrobots. Er komen nog 25 boxen bij voor de droge koeien. Het jongvee staat in het oude deel en de kalveren in een aparte kalverstal. Overzicht houden stond centraal bij het ontwerp. 'In één oogopslag kun je de hele stal van links naar rechts overzien', vertelt Peter. Ook is de stal bewust iets hoger gemaakt. 'We boeren hier in een noodoverloopgebied. Het is een geruststellende gedachte dat het vee droog blijft doordat de stal nu boven het calamiteitenpeil uitkomt.'

Robotmelken en weidegang

De combinatie van weidegang en robots blijkt goed te werken. 'Het is een proces van dingen loslaten en het hun gang laten gaan', zegt Peter. De stal is zo ingericht dat de koeien alleen via de robot naar buiten kunnen. 's Middags rond twee uur keren ze via de achterkant van de stal weer terug. Zo halen ze zes uur weidegang per dag, wat volgens Peter voldoende is om flink wat vers gras op te nemen. 'Als we ze langer buiten houden, kost dat melkingen en productie.' Een derde robot zou mogelijk flexibiliteit bieden, maar is voor de familie Roos nu niet interessant.

Met 50 tot 55 hectare grasland achter de boerderij voor weidegang richten de veehouders zich op optimaal weiden. 'We maaien in dienst van het weiden. De koeien moeten elke dag etgroen onder de poten hebben', zegt Peter. 's Middags krijgen de koeien op stal een rantsoen met kuilgras, bierbostel, perspulp en geplette gerst. 'Allemaal energierijk om het eiwit in het gras beter te benutten. De bierbostel zorgt daarbij voor een wat rustigere vertering. Dat is nodig, omdat de koeien veel onbestendig eiwit uit het gras krijgen', legt Peter uit. 's Avonds is het rantsoen op en krijgen de koeien vers gras. Aan de overkant van de weg hebben de veehouders

Met de komst van een nieuwe generatie pasten Peter en Arjan Roos het bedrijf aan

graskavels puur voor het stalvoeren. Het verse gras moet op zijn tegen de tijd dat de eerste koeien om half vijf 's ochtends weer naar buiten gaan.

Productie met vijf liter omhoog

De verbouwing werpt zijn vruchten af. Waar de koeien eerst 8500 tot 9000 kilo melk per jaar gaven, ligt de verwachting nu op 10.500 tot 11.000 kilo. 'Ze reageren goed op de robots, hebben meer ruimte, betere verlichting, moderne drinkvoorzieningen en we voeren iets harder door de goede melkprijs. Alles bij elkaar levert dat vijf liter extra melk per koe per dag op', vertelt Arjan. De veehouders zijn blij verrast met de productiestijging, maar de gehalten – 4,16 procent vet en 3,64 procent eiwit – liggen nog niet op het gewenste niveau. 'Zeker met een grasrijk rantsoen blijft het lastig om het vetgehalte omhoog te krijgen', zegt Peter. 'Het is ook een beetje een erfenis van het quotumtijdperk waarin vet werd afgestraft. Dat fok je er niet zomaar uit. Gelukkig hebben de koeien geen last van pensverzuring.'

Met behulp van Fokkerijadvies achter de koe van CRV proberen ze via gerichte fokkerij het vetgehalte te verhogen. De veestapel is in de afgelopen twee decennia omgevormd van zwartbont naar een robuustere mix van onder andere montbéliarde, Scandinavisch roodbont en fleckvieh. 'We begonnen met inkruisen toen het nog niet trendy was. Het bevalt ons om een zwaardere en robuustere koe te fokken', zegt Peter. Tegenwoordig focussen ze zich op een driewegkruising van holstein vanwege het melktype, fleckvieh voor robuustheid en Scandinavisch roodbont voor betere gehalten.

De veehouders kruisen echter niet altijd in. Peter: 'We kijken naar de koe. Als we een holstein hebben die best zwaar of robuust is, dan zetten we er soms gewoon nog een holstein op.' Ze hebben per ras twee stieren in het vat zitten. Zo gebruiken ze nu de fleckviehstieren Hardcore PP en Megastar P, de holsteinstieren Eloy en Perfect en de Scandinavische stieren Sand en Skoien.

De gemiddelde tussenkalftijd ligt op 393 dagen, de veehouders streven naar 400. 'Het mag best wat uitlopen. De koeien houden hun productie lang vast', zegt Arjan. De veehouders insemineerden de koeien standaard vanaf 50 dagen na kalven, maar rekken dit nu op naar 70 dagen

▲
De familie Roos boert in de polder de Rondehoep, een gebied van 1000 hectare groot met een natuurreservaat van 200 hectare

en soms nog wat langer. Er is gemiddeld 1,4 inseminatie per dracht nodig. 'Koeien gaan niet gelijk weg als ze niet drachtig worden. Zolang ze bij de melk geen geld kosten, groeit het er bij het vlees wel aan.'

Deelname aan gebiedsproces

Naast productie en dierenwelzijn speelt duurzaamheid een steeds grotere rol op het bedrijf. De melk wordt geleverd onder het 'Beter voor'-keurmerk van Albert Heijn. Dat vraagt om extensieve melkproductie, kruidenrijk grasland en een percentage natuurbeheer. Daarnaast neemt de familie Roos samen met andere boeren, de gemeente en de provincie deel aan een gebiedsproces voor de toekomst van de Rondehoep, de polder waarin ze boeren. Het gebied is zo'n 1000 hectare groot en er zitten veel extensieve boeren. In het hart van de polder ligt een natuurreservaat van zo'n 200 hectare, dat volop wordt bewoond door weidevogels. Alle boeren doen volgens Roos hun best om rond de vogels heen te werken. Zo wordt er gewerkt met mozaïekbeheer. De combinatie met koeien werkt goed, want op de mestflaten komen vliegen af, die de vogels erg lekker vinden. Hoewel er ook predators als vossen, reigers en ooievaars zitten, is de weidevogelpopulatie goed. 'Het beheer is het grootste succes van de weidevogels in de polder', stelt Peter. Naast het behouden van de weidevogelpopulatie wordt er in het gebiedsplan ook gewerkt aan een betere waterkwaliteit en is zo'n 100 hectare van de veengrond gedraineerd om inklinking tegen te gaan. Het is de bedoeling dat dit verder wordt uitgebreid.

De familie Roos doet ook mee aan vrijwillige stalmetingen voor ammoniak en methaan. In de stal hangen sensoren die elke minuut de ammoniak- en methaanemissie meten. Met de resultaten uit de metingen kunnen ze onderzoeken welke maatregelen in de stal invloed hebben op de emissies. 'Nu in het weideseizoen is het moeilijk om goede metingen te doen, maar straks in het stal-seizoen kunnen we verschillende dingen uitproberen. Zo kunnen we vaker of anders schuiven met de mestschuif of het rantsoen veranderen', licht Peter toe. De veehouders hopen door de metingen aan te kunnen tonen minder uitstoot per koe te hebben en daardoor binnen de

vergunningsruimte meer koeien te mogen houden. Groeien is echter geen doel op zich. Arjan: 'Er is ruimte in de stal, maar het loopt nu lekker. We hoeven geen ruwvoer aan te kopen, hebben geen medewerkers en houden tijd over voor mechanisatiewerk zoals bemesten en balen persen. Als je met 120 koeien goed kunt boeren, waarom er dan 150 melken?'

Mestbeleid vormt uitdaging

Duurzaam boeren betekent niet automatisch dat alles makkelijker wordt. Zo lopen de veehouders tegen beperkingen aan in het mestbeleid. 'We zijn extensief en zitten daardoor niet in het mestafvoercircuit. Maar dit jaar moeten we 500 kuub afvoeren en dat is lastig. We snijden onszelf nu eigenlijk in de vingers door extensief te boeren', zegt Peter. Maar ook in de mestverwerking zoeken ze naar oplossingen. De ambitie is om in de toekomst mest te scheiden, waarbij de dunne fractie als kunstmestvervanger ingezet kan worden en de dikke fractie het bodemleven op het land stimuleert. De subsidie daarvoor is al grotendeels toegekend, maar de realisatie ervan moeten de veehouders nog oppakken. De familie Roos kiest er bewust voor om de dikke fractie niet als strooisel in hun diepstrooiselboxen te gebruiken. 'Ze worden momenteel gevuld met bermmaaisel uit het natuurgebied om meer vaste mest te creëren. De stal-mest rijden we op het land uit, weidevogels zijn er gek op', vertelt Peter. Ze lopen wel nog tegen praktische uitdagingen aan, zoals verstoppingen van de mestafvoer.

Goede tijd om te boeren

De laatste jaren waren best hectisch voor de veehouders vanwege de verbouwing. Veel deden ze zelf en het gewone werk ging ook door. 'Maar,' zegt Arjan, 'anders gaat het ook maar vervelen. Wat vandaag niet afkomt, komt morgen wel en anders duurt vandaag wat langer. We genieten van al het werk dat we doen en het is fijn dat de koeien zo goed reageren op de nieuwe stal. De melkprijzen zijn goed en het Beter voor-keurmerk, dat prima binnen het bedrijf en de bedrijfsstrategie past, levert een aardige plus op. Het is een goede tijd om te boeren, als je de radio uithoudt.'